

Päivi Räsänen kd

Kirjallinen kysymys väestönsuojelun tilasta ja kriisivalmiudesta

Eduskunnan puhemiehelle

Turvallisuuspoliittinen ympäristömme on muuttunut vakavasti Venäjän aloitettua täysimittaisen sodan Ukrainaa vastaan. Venäjän hyökkäyksestä Ukrainaan on nähtävissä se, kuinka varautumisen sodan uhkaan on tapahduttava normaalioloissa. Sotilaalliseen voimankäyttöön Suomea vastaan tai sillä uhkaamiseen on varauduttava tässä vaiheessa, kun Suomeen ei kohdistu välitöntä sotilaallista uhkaa. Kriisin uhatessa on jo liian myöhäistä. Myös nykyaikaisessa sodankäynnissä asevaikutuksia voidaan kohdistaa nimenomaan siviiliväestöön. Puolustuspoliittiseen selontekoon on kirjattu lause, jonka mukaan sisäministeriön johdolla selvitetään suojien kunto ja ryhdytään tarvittaviin toimenpiteisiin. Tarvittaviin toimenpiteisiin ei ole riittävällä jämäkkyydellä ryhdytty.

Väestönsuoja on välttämätön turva äärimmäisessä hädässä. Suojia ei rakenneta hädän hetkellä, vaan ne on tehtävä normaalioloissa muun rakentamisen yhteydessä. Miljoona suomalaista jäisi ilman väestönsuojaa, jos sota syttyisi nyt. Vielä isompi osa kansalaisista jäisi ilman oikeasti toimivaa ja hyvässä kunnossa pidettyä suojaa. Suomessa oli vuoden 2020 alussa 54 000 väestönsuojaa, ja ne tarjosivat yhteensä 4,4 miljoonaa suojapaikkaa. Jos Suomi olisi nyt Ukrainan tilanteessa, olisi väestönsuojia pitänyt valmistella käyttökuntoon jo kuukausia sitten. Väestönsuojat olisi pitänyt tarkastaa, taloyhtiöiden kouluttaa suojien hoitajat ja hankkia kriittinen varustus ruoka ja vesi huomioiden. Kerrostaloissa väestönsuojien kunnossapito on taloyhtiöiden vastuulla, mutta suojien hoitoa on monin paikoin laiminlyöty. On huolestuttavaa, miten väestönsuojille käy, kun pelastustoimi siirtyy alueille hyvinvointialueuudistuksen yhteydessä. Pelastustoimen tehtävät ja rahoitus ovat uudistuksessa jääneet merkittävästi liian vähälle huomiolle.

Viime vuosikymmeninä väestönsuojien rakentamiseen on kohdistunut useita vähentämisyrityksiä. On tavoiteltu rakentamisen kustannussäästöjä, eikä väestön suojaamista ole enää pidetty ajankohtaisena. Sisäministerinä toimiessani puolustin väestönsuojia, kun hallitusohjelmassa väestönsuojien rakentamisvelvoite oli vaakalaudalla. Väestön suojelua ei tule heikentää energiansäästön, normien purkamisen ja asuntorakentamisen kustannussäästöjen purkamisen vuoksi. Sotilaallinen maanpuolustus ja väestönsuojelu ovat kokonaisuus; kaikkien osa-alueiden tulee olla toimintakuntoiset.

Suomi on rakentanut väestönsuojia aktiivisesti vuodesta 1959 lähtien siviiliväestölle perusturvallisuuden takeena. Kotirintaman tueksi rakennetun väestönsuojien verkoston tarkoitus on vahvistaa puolustuskykyämme. Uhkatilanteessa kansalaiset voidaan ohjata evakuoinnin sijaan väestönsuojiiin. Väestönsuojaa ei kuitenkaan tänä päivänä rakenneta pelkästään ääritilanteita varten, vaan sitä voidaan käyttää myös muihin tarkoituksiin. Väestönsuojarakenteiden kehitystyötä tu-

Kirjallinen kysymys KK 76/2022 vp

leekin jatkaa siten, että tilat ovat mahdollisimman laajasti käytettävissä myös normaalioloissa. Vaaran uhatessa ihminen suojautuu ja suojaa läheisensä. Tämä ikivanha periaate ei ole muuttunut miksiäkään. Niin kauan kuin tarvitsemme puolustusvoimia suojaksemme tarvitsemme myös väestönsuojia asukkaidemme suojaamiseksi sodan vaaroilta.

Väestönsuojelun tila, väestönsuojakannan ja -paikkojen kunto ja kohdentuminen on selvitettävä pikimmiten ja tarvittavat kehittämistoimenpiteet toteutettava viipymättä. Väestönsuojien säännöllinen kunnossapito varmistaa parhaiten siviiliväestön turvan. Puolustusjärjestelmämme ei ole uskottava, jos se jättää väestön suojattomaksi tai alttiiksi sellaisille tuhoille, joita väestönsuojelutoimin voitaisiin selvästi pienentää. Suomessa on pitkän kokemuksen omaavia laitevalmistajia ja suojien rakentajia, joilla on kysyntää myös ulkomailla. Emme saa hukata tätä ammattitaitoa ja valmistuskapasiteettia.

Edellä olevan perusteella ja eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ään viitaten esitän asianomaisen ministerin vastattavaksi seuraavan kysymyksen:

Kuinka hallitus toteuttaa puolustuspoliittisen selonteon kirjausta, jonka mukaan sisäministeriön johdolla selvitetään väestönsuojien kunto ja ryhdytään tarvittaviin toimenpiteisiin ja

millä tavoin Suomi vahvistaa kriisivalmiuttaan väestönsuojelun osalta?

Helsingissä 28.2.2022

Päivi Räsänen kd